

Stockholms universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Jana Hejzlar
08-563 088 19
Jana.hejzlar@hsv.se
BESLUT

2011-01-18
Reg.nr 641-933-10

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan

Högskoleverket beslutar att ge Stockholms universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska samt spanska.

Ansökan och ärendets hantering

Stockholms universitet har ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, data- och systemvetenskap, filosofi, företagsekonomi, media/medier och kommunikation, psykologi, svenska, svenska som andraspråk, engelska samt spanska. Ämnena media/medier och kommunikation samt data- och systemvetenskap har inte bedömts då dessa saknas i de ämnesgrupper som finns förtecknade i bilaga 4 till högskoleförordningen SFS 2010:544.

För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett följande bedömare: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Håkan Sollervall, Linnéuniversitetet (ordförande); lärarstuderande Diego Alfaro, Malmö högskola; lärarstuderande Ewa Axelsson, Högskolan Kristianstad; docent Jette Benn, Århus universitet; universitetslektor Cecilia Björklund Dahlgren, Luleå tekniska universitet; universitetslektor emerita Gerd Brandell, Lunds universitet; lektor Tua Ericsson-Knif, Svenska handelshögskolan i Åbo; fil. dr. Lars Geschwind, Technopolis group; professor Gunnar Gjone, Universitetet i Oslo; lektor Conrad Hagen, Universitetet i Stavanger; professor emerita Torlaug L. Hoel, NTNU i Trondheim; professor Gunilla Holm, Helsingfors universitet; lektor Lisen Häggblom, Åbo Akademi;

universitetslektor Maj-Lis Hörnqvist, Luleå tekniska universitet; docent Jörgen Johansson, Högskolan i Halmstad; lektor Helge Kastrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor Rune Krumsvik, Universitetet i Bergen; professor Maria Lennernäs, Högskolan Kristianstad; dekan Nils-Georg Lundberg, Professionshögskolan UCC Nordjylland; lärarstudierande Johan Lundmark, Uppsala universitet; docent Gunilla Molloy, Stockholms universitet; docent Maarit Mutta, Åbo universitet; professor Liv Merete Nielsen, Högskolan i Oslo; universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås; professor Christina Nygren-Landgårds, Åbo Akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet; lektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet och professor Tobias Werler, Högskolan i Volda. Därutöver har professor Bengt Brendemoen, Universitetet i Oslo; försteamanuensis Anne Margrete Fiskvik, NTNU i Trondheim och Universitetet i Stavanger; lektor Fie Høyrup, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; lektor Bergthora Kristjansdóttir, Professionshögskolan UCC i Köpenhamn; professor emeritus Lauri Lindgren, Åbo universitet; försteamanuensis Dag Jostein Nordaker, Universitetet i Stavanger och professor Staffan Wahlgren NTNU i Trondheim bistått bedömargruppen inom sina sakområden.

Underlag för bedömningen har varit universitetets ansökan samt intervjuer den 7 oktober 2010 med representanter för universitetet. Bedömargruppens yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprovningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen.

Bedömargruppens yttrande innehåller dels en sammanfattande bedömning per aspekt, dels en samlad bedömning. Ledamöter i bedömargruppen har inte medverkat i bedömningar där jäv föreligger.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Stockholms universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska samt spanska. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Bedömargruppens samlade bedömning är att Stockholms universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i

gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena filosofi, företagsekonomi och psykologi. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att ge Stockholms universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i följande ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska samt spanska.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern Lars Haikola efter föredragning av utredaren Jana Hejzlar i närvaro av stabschefen Lennart Ståhle och avdelningschefen Magnus Hjort.

I ärendets beredning har även utredarna Tomas Egeltoft, Sara Monaco, Joakim Palestro och Karl Weigelt deltagit.

Lars Haikola

Jana Hejzlar

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
Ledamöterna i bedömagruppen

Bedömagruppens yttrande

Stockholms universitet

– ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan¹

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till den planerade utbildningsvolymen i samtliga ämnen utom företagsekonomi. Överlag finns en god balans mellan å ena sidan vetenskaplig kompetens i ämne och ämnesdidaktik och å andra sidan professionserfarenhet.

I ämnet matematik är den vetenskapliga kompetensen i ämne och ämnesdidaktik tillfredsställande.

Den ämne-teoretiska och ämnesdidaktiska kompetensen är tillfredsställande i de naturorienterade ämnena biologi, fysik, kemi och naturkunskap.

I historia och religionskunskap finns det tillräckligt med vetenskapligt och ämnesdidaktiskt kompetenta lärare. I ämnena samhällskunskap och geografi saknas disputerade ämnesdidaktiker, men det finns viss forskning kopplad till ämnesdidaktik.

I filosofi och psykologi finns vetenskaplig ämneskompetens. Däremot saknas ämnesdidaktisk kompetens och det framgår inte heller om ämnesdidaktisk forskning förekommer.

Vad gäller företagsekonomi uppvisar den redovisade lärarresursen inte den vetenskapliga bredd som krävs för undervisning i ämnet och dess didaktik.

I svenska och svenska som andraspråk är den vetenskapliga kompetensen god i ämnet, men svagare i ämnesdidaktiken. Det pågår dock flera forskningsprojekt med ämnesdidaktisk relevans.

Ämnena engelska och spanska har god vetenskaplig kompetens i språk och litteratur men saknar disputerade ämnesdidaktiker. Vissa forskningsprojekt är dock inriktade mot språkdidaktik.

Lärreresursen för den utbildningsvetenskapliga kärnan hämtas från flera olika institutioner. På lärosätet finns bred vetenskaplig kompetens för den utbildningsvetenskapliga kärnans olika delar. Underlaget tillåter dock ingen detaljerad bedömning av hur lärarresursen ska tas tillvara i ämneslärarutbildningen. Trots denna oklarhet blir helhetsbedömningen att lärarresursen inom den utbildningsvetenskapliga kärnan är tillfredsställande.

Det finns goda möjligheter till kompetensutveckling för de anställda lärarna.

¹ Bedömda ämnen: matematik, biologi, fysik, kemi, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, filosofi, företagsekonomi, psykologi, svenska, svenska som andraspråk, engelska och spanska.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan samt i samtliga bedömda ämnen utom filosofi, företagsekonomi och psykologi.

Utbildningsmiljö

Vid lärosätet finns många starka forskningsmiljöer med anknytning till lärarutbildningen och ett omfattande internationellt och nationellt samarbete. Sammantaget ges utbildningen i en forskande och utvecklande miljö. Utbildningen kommer av allt att döma att ge studenterna förutsättningar att utveckla ett kritiskt och kreativt förhållningssätt.

Det finns en organisation som säkrar att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller mål som utarbetats i enlighet med examensordningen och anger en struktur för ämneslärarprogrammet med inriktning mot gymnasieskolan. Utbildningsplanens förhållande till kursplanerna är svåröverskådligt, särskilt med avseende på ämnesdidaktiken.

Kursplanerna för ämnena är överlag kortfattade och av mycket varierande kvalitet. I regel saknas detaljerad information om delkursernas mål och innehåll. Med några undantag anges inte kurslitteratur i kursplanerna. De kursplaner som trots allt innehåller mer information är inte tillräckligt anpassade till den nya ämneslärarutbildningen.

Kursplanerna för religionskunskap innehåller dock tillräckligt tydliga angivelser av mål, innehåll, uppläggning och kurslitteratur.

Även kursplanerna för den utbildningsvetenskapliga kärnan innehåller tillräckligt tydliga angivelser av innehåll, uppläggning och kurslitteratur. För några enstaka kurser saknas dock angivelser av mål.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande för den utbildningsvetenskapliga kärnan samt för ämnet religionskunskap, men inte för övriga bedömda ämnen.

Undervisning, kurslitteratur, examination

I matematik är integrationen mellan ämne och ämnesdidaktik svag. I övrigt är innehållet och uppläggningsen tillfredsställande och säkrar forskningsanknytning och progression.

I de naturorienterade ämnena biologi, kemi, fysik och naturkunskap är det i flera kurser oklart vilken litteratur som ska användas, det gäller särskilt biologi och kemi. Kursplanerna för examensarbetena i samtliga fyra ämnen är ofullständiga och saknar tydlig relevans för lärarutbildningen. De ämnesdidaktiska kurserna har en generell naturvetenskaplig inriktning utan tydliga ämnesspecifika frågor. Det gäller särskilt ämnet kemi.

I de samhällsorienterade ämnena historia, religionskunskap och samhällskunskap samt i geografi är innehållet och uppläggningsen relevant i relation till examensmålen. I samhällskunskap finns en viss övervikt för statsvetenskap. I alla fyra ämnena har examensarbetena en oklar roll, vilket försvårar bedömningen av progressionen inom respektive ämne.

I ämnena filosofi, företagsekonomi och psykologi är progressionen oklar då det saknas relevanta lärandemål. I filosofi är det oklart vilka kurser som ska läsas av blivande lärare. För alla tre ämnena gäller att det saknas en genomtänkt anpassning till respektive skolämne. Det saknas dessutom i allt väsentligt ämnesdidaktisk kurslitteratur.

I svenska finns få inslag av ny ämnesdidaktisk forskning, få vetenskapliga artiklar och nästan ingen internationell litteratur. Variationen bland examinationsformerna är mycket begränsad. Underlaget tillåter inte någon klar bedömning av progressionen.

I svenska som andraspråk är progressionen oklar och det saknas detaljerad information om examinationsformerna. Kurslitteraturen är inte helt uppdaterad. Innehållet och uppläggningsen är dock sammantaget tillfredsställande.

I engelska och spanska är innehållet och uppläggningsen adekvat. Kurslitteraturen är aktuell och relevant. I engelska är de ämnesdidaktiska inslagen begränsade. I båda ämnena är progressionen något oklar, framför allt vad gäller ämnesdidaktiken.

Den utbildningsvetenskapliga kärnan innehåller förutom de mer allmänna delarna även valbara ämnesdidaktiska delar för olika ämnesområden, till exempel språk och samhällsvetenskap. Graden av anknytning till den övriga kärnan varierar dock mellan de ämnesdidaktiska kurserna för olika ämnesområden. I övrigt är innehållet och uppläggningsen tillfredsställande, med undervisningsformer, kurslitteratur, examinationsformer som säkrar forskningsanknytning och progression.

Examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen genomförs av lärosätet i samarbete med lärare vid de medverkande skolorna.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i den utbildningsvetenskapliga kärnan och i

samtliga bedömda ämnen utom kemi, filosofi, företagsekonomi, psykologi och svenska.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det finns system för att dokumentera kraven med avseende på olika typer av examination.

Det är tydligt att Stockholms universitet än så länge saknar en välfungerande och sammanhållande organisation för ämneslärarutbildningen. Bristerna i underlaget visar att det saknas ett enhetligt system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen inte är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Stockholms universitet har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, biologi, kemi, fysik, naturkunskap, historia, religionskunskap, samhällskunskap, geografi, svenska, svenska som andraspråk, engelska och spanska. Vi rekommenderar Högskoleverket att tillstyrka ansökan för dessa ämnen.

Vår samlade bedömning är att Stockholms universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena filosofi, företagsekonomi och psykologi. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan för dessa ämnen.